

KAJAANIN LYSEO

Kainuun ensimmäinen lyseo aloitti toimintansa vuokratiloissa kauppias Rimpiläisen omistamassa talossa Väinämöisenkadun ja Kirkkokadun kulmassa, jossa nykyisin toimivat Kalevan ja Väinölän erityiskoulut. Syksyllä 1900 toiminta siirrettiin Kirkkokadun ja Kauppakadun kulmassa sijainneeseen kauppias Bergiltä ostettuun taloon, mutta jo vuonna 1902 palattiin alkuperäiseen rakennukseen. Lyseon kuuluisimmasta pojasta, Urho Kekkosesta, muistuttaa laatta Väinölän koulun seinässä Kekkos-puiston puolella.

Komea keltainen nykyinen lyseo (valm. 1925) sijaitsee Urho Kekkosen katu 1:ssä. Uusklassisen päärakennuksen suunnittelija oli yliarkkitehti Selim Wilhelm Savonius (1885-1965). Rakennuksessa on neljä opetustilakerrosta ja kellarikerros.

Uusklassismin piirteitä ovat yksinkertaisuus ja suoraviivaisuus, joka kumpuaa antiikin Kreikan ja Rooman ajan rakennuksista. Saman tyylin rakennuksia rakennettiin Suomeen tuohon aikaan useisiin kaupunkeihin. Uusklassismin aika jäi varsin lyhyeksi, koska hyvin pian modernismi, ja erityisesti funktionalistinen tyyli suunta "funkkis", tulivat Suomessa ja Kajaanissakin johtavaksi arkkitehtuuriseksi suuntaukseksi.

Nyt jo puretun lisärakennuksen vuodelta 1968 suunnitteli kajaanilainen arkkitehti Osmo Sillman, joka myös oli lyseon entinen oppilas ja tuolloin Kajaanin kaupunginarkkitehti. Peruskorjaus ja toisen vaiheen uusi lisärakennus valmistuivat ja otettiin opetuskäyttöön elokuussa 2020. Sen suunnittelijat olivat Sillman Arkkitehtitoimisto Oy:stä kajaanilaiset arkkitehdit Mikael Sillman (Osmo Sillmanin poika) ja Ilkka Mankinen, jotka molemmat ovat myös olleet lyseon oppilaina. Pääurakoitsijana toimi kuopiolainen Rakennusliike Kuoma Oy.

Koulumuodot

Syksyllä 1895 aloitti viisiluokkainen **Kajaanin yhteiskoulu**. Yhteiskoulun perustaminen teki erillisen tyttökoulun tarpeettomaksi ja johti Kajaanin tyttökoulun lakkauttamiseen 1898. Laajennus kahdeksanluokkaiseksi toteutui vuonna 1906. Lyseon varsinainen perustamisaika on siis hieman kiistanalainen. Perustamisajankohtana pidetään Kajaanin yhteiskoulun perustamisvuotta 1895, vaikka oppilaitos toimikin tuolloin vielä yksityisenä.

Ensimmäiset ylioppilastutkinnon kirjalliset kokeet pidettiin keväällä 1909. Niihin osallistui kahdeksan oppilasta, joista neljä hyväksyttiin Helsingissä järjestettyihin suullisiin tutkintoihin. Kaikki neljä läpäisivät tutkinnot, loput viisikin saivat tutkinnon valmiiksi joulukuussa 1909.

Valtio otti koulun haltuunsa 29.8.1919. Tällöin oppilaitoksen nimeksi vakiintui **"Kajaanin yhteislyseo"**. Kajaanin yhteislyseo toimikin pitkään, 1940-luvulle saakka, Kainuun maakunnan ainoana oppikouluna, johon tuli opiskelijoita ympäri maakuntaa. Tilanahtaus alkoi haitata Kajaanin yhteislyseon toimintaa jo 1940-luvulla. Kaupunginhallitus anoi lupaa perustaa toinen oppikoulu: "Kajaanin tyttölyseo". Lupa saatiin vuonna 1951 ja koulun nimi muuttui **Kajaanin lyseoksi**, kun tyttöjä ei enää otettu. Samaan aikaan muuttui myös oppisuunnitelma. Aluksi Kajaanin kaksi oppikoulua olivat eriarvoisessa asemassa, koska tyttöjen keskikoulu oli kuusivuotinen ja ylioppilaaksi tytöt pääsivät yhdeksän kouluvuoden jälkeen. Pojat selvisivät ylioppilaiksi viisivuotisen keskikoulun ansiosta vuotta lyhyemmällä koulutusajalla.

Historiallinen **Kajaanin yhteislyseo** -nimi palautettiin jälleen vuonna 1970 koulun nimeksi ja sekaryhmät olivat myös arkipäivää. Vuonna 1973 Kajaaninkin saavuttanut peruskoulu-uudistus toi koululle taas uuden nimen eli **Väinämöisen koulu ja Vuohengin lukio**.

Peruskoulu-uudistuksessa kansakoulu, keskikoulu ja oppikoulu lopullisesti muuttuivat yhdeksänluokkaiseksi, kaikille pakolliseksi peruskouluksi ja lukio eriytyi kolmivuotiseksi toisen asteen kouluksi. Samaan aikaan valtion koulut

kunnallistettiin. Vuosina 1974-1999 peruskoulun ja lukion yhteydessä toimi myös aikuisten opetukseen keskittynyt **Vuohengin lukion iltalinja**, jossa opiskeltiin nimensä mukaisesti ilta-aikaan.

Vuonna 1995 oppilaitoksen nimi muuttui jälleen: **Kajaanin lyseon yläaste ja lukio**, nyt satavuotisjuhlan kunniaksi. Samaan aikaan tehtyjen opetussuunnitelmauudistusten myötä lienee virinnyt ajatus myös nimien muuttamisesta aikaan ja opetukseen sopivaksi.

Vuodesta 1999 alkaen nimeksi vakiintui yksinkertainen **Kajaanin lyseo**. Syynä tähän oli se, että Kajaanin kaksi lukiota: Linnan lukio ja Lyseon (Vuohengin) lukio yhdistyivät Kajaanin lukioksi 2000-luvun alussa. Uusi ja yhdistynyt Kajaanin lukio aloitti toimintansa Vuorikadun kiinteistössä (ent. Kauppaoppilaitos) elokuussa 2004 ja lyseon kiinteistöön jäivät peruskoulun vuosiluokat 7.-9. Samana vuonna lakitettiin lyseon viimeiset ylioppilaat.

Kajaanin lyseon yläkoulussa on nykyään noin 540 oppilasta. Lyseossa on erityistehtävänä matemaattisten aineiden painotus, joustavan perusopetuksen sekä aikuisten perusopetuksen ryhmät.